

Ds. H. Bouma – H.C. Zondag 43

Gemeente van onze Here Jezus Christus!

In het negende gebod van zijn wet spreekt de Here onze God ons aan over de zonde van de tong, de zonde van het woord. Hebt u er wel eens op gelet, hoe bijzonder veelvuldig de bijbel ons tegen déze zonde komt waarschuwen, en hoe de bijbel niet ophoudt ons voor te houden, dat dèze zonde zo ontzaggelijk erg is?

Ik denk in dit verband eens even aan onze psalmbundel.

Daar is telkens en telkens weer sprake van "vijanden". Bij de tekening van hun vijandschap wordt een grote plaats toegekend juist aan de woorden die zij spreken. Leest u eens in Psalm 52, de psalm, die David heeft gezongen, "toen de Edomiet Doëg aan Saul mededeling was komen doen en tot hem had gezegd: "David is in het huis van Achimelech gekomen" (vs 2). Uitgerekend dit wóórd van Doëg had toen veroorzaakt, dat niet minder dan 85 priesters in koelen bloede werden vermoord. Achter die moord lag dus de zonde van de tong. De wreedheid van Doëg bestond hierin, dat zijn tong was "als een scherpgeslepen scheermes"; hij was een man "die bedrog pleegt" (vs 4); hij was een liefhebber van "leugen boven waarheid spreken" (vs 5). Hij was de man, die "houdt van allerlei verderfelijke taal, van een bedriegelijke tong" (vs 6).

Maar nu moet niemand menen, dat we deze zonde alleen hebben te zoeken bij zulk een verachtelijke Edomiet.

Denkt u maar even aan Psalm 64. Ook daar worden de boosdoeners gekarakteriseerd als mannen, "die hun tong wetten als een zwaard, die hun pijn aanleggen: een bitter woord, om in het verborgene op de onschuldige te schieten" (vs 4). En Gods oordeel over hen wordt zó omschreven: "hun tong doet hen over zichzelf struikelen" (vs 9). Juist ómdat deze mannen aldus spreken, heten zij "boosdoeners". Dat is dus ongeacht hun afkomst: Edomiet of Israëliet, èlk die dit kwaad bedrijft valt onder Gods schrikkelijke toorn.

En, om nog een voorbeeld te noemen, in Psalm 140 wordt van de goddelozen en de mannen van het geweld gezegd: "zij hebben hun tong gescherpt als een slang, addervergif is onder hun lippen" (vs 4: 10). De dichter spreekt over "het onheil van hun lippen" (vs. 10) en duidt hen kortweg aan als: "kwaadspreker" (vs 12). Maar de psalmist heeft daarbij dan op het oog, neen, geen buitenlander, geen "buitenkerkelijke", maar iemand "in het land" (vs 12).

En in Psalm 12 klaagt David: "er zijn geen vromen meer; ja, de getrouwen zijn schaars onder de mensenkinderen". (vs 2). Terwijl hij hun doen als volgt karakteriseert: "Zij spreken valsheid tegen elkander, zij spreken dubbelhartig, met gladde lippen" (vs 3).

Hij mept Gods oordeel in over hun doen: "De HERE verdelge alle gladde lippen en elke grootsprekende tong; hen die zeggen: Met onze tong zijn wij sterk; onze lippen zijn met ons - wie is heer over ons?" (vs 4-5). Het zijn heus niet alleen de "Edomieten" en die buiten staan die zich schuldig maken aan dit kwaad. Het wordt evenzeer binnen Gods kerk aangetroffen.

Juist de zonde met de tong wordt ons in het psalmboek en elders in de Schrift getekend als één van de geduchtste zonden. Zo lazen we het nog bij Jacobus: "de tong is een onberekenbaar kwaad, vol dódelijk venijn, vergif" (Jakobus 3 vers 8). Een kwade tong is erger gevaar dan het scherpste zwaard! De zonde van de tong verwoest Gods kerk op 't ergste.

Ongetwijfeld is dit één van de redenen, waarom de bijbel zó veelvuldig waarschuwt tegen de zonde-met-het-woord. En de Here onze God heeft het zèlfs noodzakelijk geacht, in het negende woord van de grondwet van zijn verbond, daar krachtig tegen te waarschuwen. Blijkbaar is deze zonde zózeer ingekankerd in de kerk, dat dit krachtige gebod onmisbaar was in Gods oog. Het gaat in dit gebod kennelijk om een hardnekkige, maar door Gods volk niet altijd als zodanig onderkende, KERKZONDE.

Deze zonde ontdekken we in zoveel grote en kleine leugens, die "zomaar" over onze lippen komen.

Als Jan of Marietje naar school moeten, maar ze zijn toch wel tè laat van huis gegaan, kán het maar zo eens gebeuren, dat ze van vader of moeder de boodschap meekrijgen:

je moet maar zeggen, dat de klok thuis achterliep! Of, als ze al niet in dergelijke geest worden geïnstrueerd, dan verzinnen ze zèlf wel iets: de brug was open! Of iets dergelijks - Zonde met de tong!

Of, als we vanavond op visite gaan, dan komt het gesprek zo makkelijk op deze of gene. Hoe vaak gebeurt het dan niet, dat we met elkander de hoofden wat naar elkaar toe buigen, en "het" aan elkaar doorvertellen: heb je "het" al gehoord, van die en die? Da 's ook niet zo mooi, hé!

Want, het is opvallend, als "nieuwttje" vertellen we elkander zo heel makkelijk het kwáde van een ander - Zonde met de tong dus!

Of, als we de krant doorlezen, wat komen we dan vaak woorden tegen, die voor God niet kunnen bestaan, die door Hem als zonde worden gekwalificeerd. Woorden, geschreven of gesproken, die Hij moet veroordelen in het licht van zijn Heilig Woord - Zonde met de tong!

Zie, broeders en zusters, juist omdat dit kwaad zo bijzonder hardnekkig in het leven van de kerk doorkankert, terwijl wijzelf het blijkbaar toch niet als zonde erkennen - behalve dan, wanneer "de ander" er zich aan schuldig maakt! - juist daarom mogen we er de Here wel bijzonder dankbaar voor zijn, dat Hij in zijn barmhartigheid zijn wet zo scherp laat prediken, opdat wij onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen, én opdat we ook met dèze zonde steeds opnieuw en steeds meer de toevlucht leren nemen tot het kruis van Golgotha, én opdat we God bidden om de genade van zijn Geest, opdat we telkens opnieuw en in toenemende mate mogen worden vernieuwd naar het beeld van onze volmaakt gehoorzame Heiland.

De Here wil ons hier aan onze zonde ontdekken, tot ons behoud; dat wil óók zeggen: tot onze verlossing, bevrijding van onze kwade tong en mond.

Zó willen we thans samen luisteren naar de boodschap van onze God en Vader, naar de boodschap overeenkomstig het Evangelie - van dit negende gebod. Daartoe zal het nodig zijn, dat we stilstaan bij de grote verscheidenheid van zonde met de tong en de mond. Onze catechismus geeft hier een hele opsomming van.

Daar is in de eerste plaats genoemd, "dat ik tegen niemand valse getuigenis geef". Met deze woorden denkt ons leerboek wel aan ons eventueel optreden vóór de rechtbank. Dáár toch treden "getuigen" op. Welnu, in die situatie mogen wij niet optreden als "valse getuige" tégen, d.i. ten nadele, tot schade van onze naaste. Dan mogen we niet zó optreden, dat we proberen te bereiken, dat hij in de grond wordt weggetrapt. Dan zullen we niet zó mogen "getuigen", dat de rechter van ons de indruk zou kunnen krijgen: die beschuldigde of aangeklaagde mag inderdaad niet langer in de gemeenschap gehandhaafd blijven. We mogen het er met ons spreken voor de rechter niet op aanleggen, dat die ander wordt veroordeeld.

Neen, dan is de bedoeling stellig niet, dat we zwart maar wit moeten noemen, en dat we ons in allerlei bochten moeten wringen, om die beschuldigde de hand maar boven het hoofd te houden. Er staat, dat we geen getuige van leugens mogen worden tegenover onze naaste. We mogen niet op verkeerde manier dus, en met gebruikmaking van kwade praktijken, proberen die beschuldigde de nek om te draaien. Maar hierbij behoeven we heus niet alleen te denken aan de officiële rechtbanken, zoals wij die ook in ons land kennen, ingesteld door de overheid. Niet ten onrechte wordt ook bv. de publieke opinie een rechtbank genoemd.

En dit gebod geeft nu ook te kennen: we mogen die publieke opinie niet op zulk een manier proberen te bewerken, dat zij maar al te graag deze of gene gaat veroordelen. Ook daarin mogen wij niet optreden als "getuige van leugens". Zeker, we mogen wel waarschuwen tegen wie en wat verkeerd is en doet. Maar daarbij mogen wij toch niet optreden als "getuige van leugens": ook de manier waarop wij optreden valt onder Gods normen!

De catechismus verwijst na het noemen van dit zinnetje naar een drietal teksten uit het Spreukenboek, die alle drie laten uitkomen, dat God in zijn toorn zulk een "getuige van leugens" "niet ongestraft" iaat (Spr. 19 : 5,9), maar doet "omkomen" (Spr. 21 : 28).

Kijk, dán ziet ge de kern van dit gebod. Immers allereerst ontdekken we, hóé makkelijk we in dit kwaad vallen, dat we een ander in een kwaad daglicht stellen, zodat ieder hem of haar wel gaat veroordelen. Gaat u maar eens na bij uzelf, hoe vaak dit ook bij u

gebeurt! En dát kwaad vindt de Here nu blijkbaar zó verschrikkelijk, dat Hij daartegen bijzonder toorn. "Wanneer een misdadig getuige tegen iemand optreedt om hem van een overtreding aan te klagen, dan zullen de rechters dit nauwkeurig onderzoeken, en blijkt, dat de getuige een vals getuige is en dat hij een valse aanklacht tegen zijn broeder heeft ingediend, dan zult gij hem doen, zoals hij zijn broeder dacht te doen. Zó zult gij het kwaad uit uw midden wegdoen, want de overigen zullen dit horen en vrezen en niet weer zulk een kwaad in uw midden doen. Gij zult hem niet ontzien" (Deut. 19: 16-21).

Dit gebod spreekt zo wel heel duidelijke taal.

Wat kunnen wij onze tong en mond, ook onze pen, makkelijk verkeerd hanteren, in ons pogen, een ander af te kraken. Dát kwaad, door óns bedreven, wil de Here zo zwaar straffen, omdat Hij de christelijke gemeenschap wil beschermen en behoeden. U kunt ditzelfde kwaad op veel manieren bedrijven, zo waarschuwt de catechismus.

Je kunt iemands woorden "verdraaien". Dan geeft je die woorden net iets anders weer, dan ze zijn gesproken. je legt ze uit in de verkeerde richting. We denken dan: hij zal er dit of dat wel mee bedoeld hebben. Toen hij het zei. En dan gaan we van daaruit onze gevolgtrekkingen maken, ons redeneren met: "dus ... dus ... dus". Op die manier komen we met die gesproken woorden van de ander bij iets heel ánders uit, dan bij wat die ander heeft bedoeld. Terwijl wij van onze kant dan maar doen, alsof die ander heeft gezegd, wat wij er uit menen te mogen afleiden. Terwijl we niet eens weten, of die ander de door ons getrokken conclusie wel werkelijk heeft bedoeld. U moet eens opletten, hoe dikwijls men dergelijke kettingredeneringen op touw zet. Maar daardoor vervormen, "verdraaien" we de woorden van die ander.

Hoe vaak gebeurt dat, ook in uw eigen leven. En wat heeft dat vaak ontzettende gevolgen. Dan denk je: dit en dat zal wel zijn bedoeld, en dan dóé je maar, alsof dat ook metterdaad was bedoeld. Het gevolg kan zijn, dat heel uw verhouding tot die ander radikaal wordt verstoord, voor wie weet hoe lange tijd. .Eèn woord van onbedachtzaamheid kan maken, dat men jaren schreit"!

Ons leerboek wijst verder op "achterklap". U weet, wat dat is. De bijbel spreekt daar veelvuldig over. Het is: dat je achter iemands rug over hem praat, doorgaans het slechte van iemand verder vertelt. Het is hetzelfde, wat wij gewoonweg noemen: roddelen.

Daar hebt je nu zulk een ontstellende zonde, die veelvuldig In het midden der gemeente voorkomt, hardnekkig als onkruid. Maar men ziet vaak niet eens, dat het zonde is, waar men zich bij een visite of een buurpraatje aan schuldig maakt.

Overspel, echtbreuk, dronkenschap, ja, dát vinden we "zonde". Maar dat het ook zonde is, wanneer wij aan onze buurvrouw vertellen, dat iemand in overspel kwam te vallen, neen, dát zien we vaak niet. Maar bij de Here is de ene zonde – overspel - niet zwaarder dan de andere – roddel -!

Neen, bij zulke roddel behoeft het heus niet te gaan om dingen, die men uit z'n duim zuigt. De feiten, waarover men "achterklapt" kunnen wel "echt waar" zijn. Maar ook die "echt ware" feiten mogen wij niet aan een ánder doorvertellen. Dat mag nóóit!

Als u iets kwaads weet van een ander, dan zijn er slechts twee, met wie u over dat kwaad mag spreken. Allereerst mag u er over spreken met de Here God, in uw gebed: „vergeef ONS onze schulden". Wilt u even letten op dat "ons"? U staat niet los van dat kwaad van de ander; u bent er in hoogst eigen persoon bij betrokken; u bent zelf in gelijk kwaad ontvangen en geboren. Zó mag u over het kwaad van de ander spreken met God, als over uw eigen kwaad.

In de tweede plaats mag je over dat kwaad van die ander ook met een mens spreken. Maar dan alleen en uitsluitend met die ène andere. Je mag niet over, alleen maar tot hem spreken.

En dat niet maar, om uw gal eens uit te spuwen, maar om hem terecht te brengen, en dus "in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf: gij mocht ook eens in verzoeking komen"! (Gal. 6 : 1).

En als die ander dan toch niet luistert, nadat ge hem herhaalde malen hebt aangesproken? En als hij desondanks niet wordt gewonnen, dan mag je alleen nog maar samen met getuigen met hem gaan spreken. En als hij ook dan nog niet wil luisteren, dan mag je alleen maar aan de kerkenraad bekend maken. Op geen enkele andere

manier mag je spreken over het kwaad van die ander. Hoe goed ook bedoeld, elke andere wijze van handelen is door de Here verboden.

In het midden van de christelijke gemeente behoorden deze dingen zó vanzelfsprekend te zijn, dat ze niet eens meer genoemd behoeften te worden. Maar telkens weer blijkt, dat wij allen ook in dit opzicht dagelijks struikelen.

Al verder noemt de catechismus de "laster". Dat is het rondstrooien van onware verhaaltjes over een ander, ook al doet men het onder het mom van vriendelijkheid en gemoedelijkheid. Dan strooit men maar rond en bazuint men maar uit. Waarbij men het met de waarheid vaak niet al te nauw neemt. Maar waarbij men ook kennelijk niet rekent met Gods verboden en met zijn zware toorn over zulk gedrag.

Kijk, zo zie je, op welke wijze je met de tong en mond op allerlei manier Gods toorn kunt opwekken. En zo zien we ook, hoe menigvuldig dit kwaad, niettegenstaande al onze „christelijkheid“, nog welig tiert op de akker van Gods kerk. Gemeente, dit duurt net zo lang, totdat God in ons zijn gemeente niet meer herkent!

Maar er is nu niet slechts de zonde van de tong en mond; want met dit alles hangt vervolgens samen de zonde van het oor. U mag niet op ongeoorloofde wijze spreken. Maar u mag vervolgens evenmin uw oor te luisteren leggen bij verkeerde woorden. De catechismus moet er immers wel van uit gaan, dat, ondanks Gods uitdrukkelijke verbod, er tóch mensen zijn, die leugens spreken.

Wat moeten wij dan doen, als we dat horen? Want reeds door dat hóren kunnen wij schuldig voor God komen te staan!

Dat kan, wanneer je "lichtelijk" oordeelt. Je hoort dan wat over een ander, en je hecht daar enig geloof aan. Je gaat dan "oordelen", zonder evenwel zèlf nauwkeurig onderzoek te hebben ingesteld. Je gaat dan zonder meer af, op wat een ander u vertelde. Je laat je dan slechts van èèn zijde voorlichten en neemt aanstonds aan, wat men u influistert en voorschotelt.

Neen, wanneer iemand u iets heeft verteld, dan moet u eerst maar eens duchtig onderzoeken: zijn deze dingen alzo? Mocht blijken, dat het gerucht enige grond van waarheid heeft, dan moet je vervolgens niet "onverhoord" uw oordeel klaar hebben. Dan moet je met de betrokkene zelf gaan praten. Wie weet, kan hij u geheel gerust stellen. Dat niet "onverhoord oordelen" is onder mensen ten stelligste geboden. Zó deed nota bene de HERE Zèlf in het paradijs met Adam (Gen. 3: 9 vv.); en zullen wij, mensen, het anders mogen en kunnen dan de Alwetende?

Als u niet zó handelt, komt u mee schuldig te staan aan allerlei leugen en bedrog, die "eigenwerken" van de duivel. De duivel schudt zijn slachtoffers net zo lang door elkaar, tot ze niet meer weten wat voor of achter, wat goed of kwaad is. Hij is één en al leugen en bedrog. En wie hier niet scherp toeziet, haalt die duivel binnen eigen deur. Dát deden Ananias en Saffira: door hun leugentje hebben ze de duivel binnengehaald, zodat de satan hun hart heeft vervuld (Hand. 5 1-11).

Het komt hier dus wel op radicale gehoorzaamheid aan; anders kost het ons het leven in de gunst van God!

Daarom waarschuwde de Here ons door de mond van de Spreukendichter: "Doe weg van u de valsheid van mond en houd ver van u de verkeerdheid der lippen" (Spr. 4: 2 : 4). Zo alleen kunt u leven.

Daarom ook past ons het onophoudelijke gebed - en we zouden er goed aan doen, die psalmwoorden maar aan de wand van ons woonvertrek, van onze slaapkamer, van onze keuken en werkruimte vast te spijkeren! -

"Zet, Heer, een wacht voor mijn lippen; behoed de deuren van mijn mond, opdat ik mij, tot gene stond, iets onbedachtzaams laat ontglippen". Psalm 141 vers 3.

In de nieuwe berijming staat er nu: "Doe mij, Heer, te rechter tijd zwijgen; laat mij niet spreken zonder grond, bewaak de deuren van mijn mond, laat niet mijn hart tot kwaad zich neigen".

Opdat we de toorn van God mogen vermijden. Maar ook, opdat we met onze tong en mond en 's harten diepste grond, met onze woorden, in plaats van te zondigen, Hem zouden verheerlijken.

De Here verbiedt toch niet alleen, Hij gebiedt ook in dit gebod. Ik moet, zo belijdt de catechismus, in alle handelingen "de waarheid liefhebben, oprecht spreken en belijden".

Ons leerboek verwijst hier naar 1 Korintiërs 13 : 6. Daar schrijft Paulus: "de liefde is blijde met de waarheid". En hij laat daar in èèn adem op volgen: "Alles bedekt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verdraagt zij".

In alle handelingen "de waarheid liefhebben en oprecht spreken" betekent dus niet: alles, wat werkelijkheid is, rondom uitbazunen. Het gaat hier niet over allerlei "waars" in het leven en in de wereld. Het gaat over DE waarheid.

God gaf onze tong. Maar in onderscheiding van bijvoorbeeld de dieren, ontvingen wij dit kleine lid, om er mee te spreken, om er de waarheid van God mee te verkondigen, aan onze kinderen, bij ons in de buurt, in onze werkkring, overal. We kregen onze tong, om de grote werken van God te vertellen, om er de naam van onze Heiland mee te belijden, die immers DE Waarheid heet.

Hier staan we dus voor het wereldwijde gebod van de prediking aan de ganse schepping. Gaat u bij u zelf nu maar eens na: gebruikt u uw tong en mond dáárvoor? Hebt u gisteren aldus gesproken, van De Waarheid getuigenis gevende? Deed u het vandaag reeds? Bent u zó ... vol van Gods heil, dat uw mond er van overloopt?

Maar dan verder: de Here verwacht nu ook van ons, dat, in plaats van het verkeerde spreken over onze naaste, komt te staan, dat je ook de eer en het goede gerucht van uw naaste naar ons vermogen zullen "voorstaan". Dat wil zeggen, dat we daar vóór zullen gaan staan, als een ander die eer aantast. Ja meer nog: we zullen die eer en dat goed gerucht van onze naaste bevorderen.

Twee dingen dus worden in dit gebod ons bevolen. In de eerste plaats moeten we de Here met onze tong groot maken voor zijn genade. Want juist als we hebben stilgestaan bij die wijde strekking van dit gebod, zien we de afgrond van onze zonde. En dan verstaan we opnieuw, van hoeveel en hoe grote genade wij moeten leven.

Maar in de tweede plaats: áls we dan zózeer door de liefde van God zijn gegrepen, dan kan het niet anders, of wij kunnen daarvan tegenover onze naaste niet langer zwijgen. Want als de liefde van God in onze harten is uitgestort, gaan onze harten ook branden van liefde voor de naaste. Wat zullen we dan hem helpen en bijstaan! Bovenal met ons getuigenis aangaande De Waarheid.

Dan wordt onze tong een liefdevuur. Want neen, dit gebod bedoelt niet, dat u alleen maar wat mooie woorden gaat spreken, terwijl uw hart daar niet achter staat en uw wandel niet overeenstemt met Gods bevel. Dan wordt uw woord een ijdel verhaal, dat geen krachten doet. Dan strekt het ook niet tot zegen en behoud. Maar als uw tong een liefdevuur is, dan zal de Here het werk van onze tong, zijn schepsel, zegenen tot vergadering van zijn kerk. Dan zullen er nog komen van oost en west, die zijn naam gaan aanroepen.

Broeders en zusters, juist dit zo ergerlijk misbruikte lid, de tong, is zulk een geweldig instrument in 's Heren dienst. En wat doet de Here in dit voorlaatste gebod van zijn verbondswet een klemmend beroep op zijn volk, opdat onze tong zal verkondigen zijn grote werken.

Gemeente, laat ons van De Waarheid getuigen, opdat de waarheid de wereld overwint. Opdat de Here van hemel en aarde al de lof ontvangt van ons en van ontelbaren.

Amen.